

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Inleiding Nederlands sociaal recht, voorwoord en inhoudsopgave

Heerma van Voss, G.J.J.; Heerma van Voss G.J.J.

Citation

Heerma van Voss, G. J. J. (2009). Inleiding Nederlands sociaal recht, voorwoord en inhoudsopgave. In *Inleiding Nederlands sociaal recht*. Den Haag: Boom juridische uitgevers. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/14768>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/14768>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Inleiding Nederlands sociaal recht

G.J.J. Heerma van Voss

Zevende druk

Boom Juridische uitgevers
Den Haag
2009

Omslagontwerp: Primo!Studio, Delft
Opmaak binnenwerk: Textcetera, Den Haag

© G.J.J. Heerma van Voss / Boom Juridische uitgevers

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl) Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

ISBN 978-90-8974-115-8
NUR 825

www.bju.nl

Woord vooraf

Dit boek biedt een inleiding tot het Nederlandse sociaal recht. Primair geschreven voor rechtenstudenten in de bachelorsfase van de academische studie, kan het boek niettemin ook van nut zijn voor anderen die een eerste kennismaking zoeken met het sociaal recht.

Het boek beoogt inleidend van aard te zijn, door een beperking tot de hoofdlijnen. Het is voor een goed begrip noodzakelijk om naast het boek ook kennis te nemen van de relevante wetteksten. Het inleidende karakter van dit boek laat immers niet toe om elke uitzondering en ieder detail aan de orde te stellen. Er is naar gestreefd de belangrijkste beginselen en vindplaatsen van het sociaal recht weer te geven op een zodanige wijze, dat de inhoud te bevatten blijft voor iemand die voor het eerst met dit rechtsgebied kennismaakt. Tegelijkertijd wordt het academisch karakter bereikt door op belangrijke punten ook in te gaan op historie en achtergronden van de desbetreffende materie. Voorts zijn verwijzingen opgenomen naar de belangrijkste literatuur en rechtspraak, waardoor de lezer desgewenst verder zijn weg kan vinden in het vakgebied. De literatuurverwijzingen zijn grotendeels beperkt tot de belangrijkste publicaties die een recent overzicht geven van het behandelde. Over vele onderwerpen zijn in artikelen of in oudere publicaties detailstudies verschenen. Het is daarom altijd de moeite waard om ook kennis te nemen van de vaktijdschriften, monografieën, losbladige en digitale uitgaven, die meer gedetailleerde informatie verschaffen.

In deze zevende druk is het boek geactualiseerd. Wijzigingen in de wetgeving zijn verwerkt, alsmede recente rechtspraak en literatuur.

Bij de voorbereiding van deze druk is hulp verleend door mr. B. Barentsen en student-assistente K. de Haan, beiden verbonden aan de afdeling Sociaal Recht van de Universiteit Leiden. Commentaar op het boek blijft welkom, hetzij via de uitgever, hetzij rechtstreeks (e-mailadres: g.j.j.heerma@law.leidenuniv.nl).

Leiden, februari 2009
G.J.J. Heerma van Voss

Inhoud

Lijst van afkortingen	13
1 Het begrip sociaal recht	17
1.1 Het sociaal recht als juridisch vakgebied	17
1.2 Geschiedenis	18
1.3 Ongelijkheidscompensatie	21
1.4 Flexibilisering	22
1.5 Internationalisering	24
1.6 Grondrechten	25
1.7 Rechtsbronnen	26
Deel I: Individueel arbeidsrecht	31
2 De arbeidsverhouding	33
2.1 Overzicht	33
2.2 Arbeidsovereenkomst	33
2.3 Opdracht en aanneming van werk	36
2.4 Ambtenarenstatus	39
2.5 Flexibele arbeidsrelaties	40
2.6 Enkele bijzondere arbeidsovereenkomsten	45
2.7 Gemengde overeenkomsten	47
3 De totstandkoming van de arbeidsovereenkomst	49
3.1 Partijen	49
3.2 Arbeidsbemiddeling	51
3.3 Sollicitatiefase	53
3.4 Discriminatie bij aanstelling	56
3.5 Vorm van de arbeidsovereenkomst	62
3.6 Bijzondere bedingen	63

4	De rechtsbronnen	69
4.1	Overzicht	69
4.2	Onderlinge verhouding van rechtsbronnen	69
4.3	Contractvrijheid	71
4.4	Vormen van dwingend recht	71
4.5	De collectieve arbeidsovereenkomst	73
4.6	De ondernemingsovereenkomst	74
4.7	Andere rechtsbronnen	75
4.8	De handhaving	75
5	De plichten van de werknemer	77
5.1	Overzicht	77
5.2	Arbeid verrichten	77
5.3	Volgen van aanwijzingen	78
5.4	Geheimhoudingsplicht	79
5.5	Concurrentieverbod	80
5.6	Verbod van nevenarbeid	83
5.7	Voorkomen van schade	83
5.8	Goed werknemerschap	84
5.9	Sancties werkgever	85
6	De plichten van de werkgever	89
6.1	Overzicht	89
6.2	Loonbetaling	89
6.3	Tewerkstelling	90
6.4	Gelijke behandeling	91
6.5	Veilige werkomstandigheden	92
6.6	Grondrechten werknemer	96
6.7	Goed werkgeverschap	98
6.8	Sancties werknemer	98
7	Onderbreking van de arbeid	101
7.1	Verhinderings werknemer	101
7.2	Ziekte	102
7.3	Zwangerschap, bevalling en adoptie	103
7.4	Ouderschap	104
7.5	De levensloopregeling	104
7.6	Kort verlof	104
7.7	Vakantie	105
7.8	Roostervrije dagen	106
7.9	Bedrijfsrisico	106
8	Het arbeidsomstandighedenrecht	109
8.1	Overzicht	109
8.2	Arbeidsomstandigheden	110
8.3	Arbeidstijden	111
8.4	Arbeid en zorg	113
8.5	Deskundige bijstand	113

8.6	Medezeggenschap over arbeidsomstandigheden	114
8.7	De Arbeidsinspectie	114
9	Wijziging van de arbeidsverhouding	117
9.1	Overzicht	117
9.2	Wijzigingsbeding	118
9.3	Taakwijziging	119
9.4	Overplaatsing	121
9.5	Bevordering	121
9.6	Degradatie	122
9.7	Werkaanpassing gehandicapten	122
9.8	Overgang van onderneming	124
9.9	Overstappen binnen een groepsonderneming	126
10	Het ontslagrecht: de opzegging	127
10.1	Overzicht ontslagrecht	127
10.2	Opzegging	127
10.3	Procedure werkgever	128
10.4	Toestemming	128
10.5	Collectief ontslag	131
10.6	Opzegverboden	132
10.7	Opzegtermijn	134
10.8	Proeftijd	135
10.9	Dringende reden	136
10.10	Opzegging door werknemer	140
10.11	Sancties	141
10.12	Vernietigbare opzegging	141
10.13	Onregelmatige opzegging	143
10.14	Kennelijk onredelijke opzegging	144
10.15	Herstel van de arbeidsovereenkomst	147
10.16	Ontslagvergoeding	147
10.17	Toekomst duaal ontslagrecht	148
11	Het overige ontslagrecht	151
11.1	Overzicht	151
11.2	Ontbinding wegens gewichtige redenen	151
11.3	Vergoeding bij ontbinding	155
11.4	Ontbinding wegens tekortkoming	157
11.5	Afloop arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd	158
11.6	Ontbindende voorwaarde	161
11.7	Overlijden werknemer	163
11.8	Beëindiging met wederzijds goedvinden	163
Deel II: Collectief arbeidsrecht		167
12	Organisatie en vertegenwoordiging	169
12.1	Vrijheid van vakvereniging	169
12.2	Organisaties van werkgevers en werknemers	170

12.3	Overlegeconomie	171
12.4	Vertegenwoordiging in organen	172
12.5	Ondernemingsniveau	173
12.6	Bedrijfstakniveau	173
12.7	Regionaal niveau	174
12.8	Nationaal niveau	174
12.9	Europees niveau	176
12.10	Internationale organen	177
13	De collectieve arbeidsovereenkomst	179
13.1	Cao-overleg	179
13.2	Bedrijfstak- en ondernemings-cao	181
13.3	Regeling van de cao	182
13.4	Individuele gebondenheid aan de cao	183
13.5	De ongebonden werknemer	184
13.6	De bepalingen van de cao	187
13.7	Afwijking van de cao	189
13.8	Algemeenverbindendverklaring	191
13.9	Nawerking van cao-bepalingen	194
13.10	Decentralisatie naar de onderneming	196
13.11	Sociaal plan	196
13.12	Handhaving van de cao	197
14	Het stakingsrecht	201
14.1	Geschiedenis van het stakingsrecht	201
14.2	Grondrecht op collectieve actie	202
14.3	Grenzen aan recht op collectieve actie	204
14.4	Rechten van derden	205
14.5	Stakingen gericht tegen anderen	206
14.6	Bijzondere vormen van collectieve actie	208
14.7	Schorsing of wanprestatie	209
14.8	Positie werkwilligen	210
14.9	Uitsluiting	211
14.10	Bemiddeling en geschilbeslechting	211
15	Het medezeggenschapsrecht	213
15.1	Plaats van de ondernemingsraad	213
15.2	Instelling van de ondernemingsraad	214
15.3	Het adviesrecht	217
15.4	Het instemmingsrecht	219
15.5	Het informatierecht	220
15.6	Het beroepsrecht en andere geschillenregelingen	221
15.7	Overige taken en bevoegdheden	225
15.8	De personeelsvertegenwoordiging	226
15.9	Medezeggenschap bij arbeidsomstandigheden	227
15.10	De structuurregeling	228
15.11	Verhouding met vakbonden	230
15.12	Het enquêterecht	231

15.13	Fusiegedragsregels	232
15.14	De Europese ondernemingsraad	234
15.15	Medezeggenschap bij de Europese vennootschap	235
Deel III: Socialezekerheidsrecht		237
16	Het stelsel van sociale zekerheid	239
16.1	Geschiedenis	239
16.2	Sociale verzekeringen en sociale voorzieningen	243
16.3	Werknemers- en volksverzekeringen	245
16.4	Publiek- en privaatrecht	247
16.5	Financiering	249
16.6	Uitvoering	251
16.7	Toezicht	252
16.8	Handhaving	252
16.9	Rechtsbescherming	254
16.10	Internationale aspecten	256
17	Het werkloosheidsrecht	259
17.1	Toepasselijke regelingen	259
17.2	Werkloosheidsbegrip	260
17.3	Referte-eisen	261
17.4	Uitsluitings- en eindigingsgronden	262
17.5	Uitkeringen	263
17.6	Verplichtingen	265
17.7	Verwijtbare werkloosheid	265
17.8	Passende arbeid	266
17.9	Sancties	268
17.10	Betaling van de uitkering	269
17.11	Re-integratiemaatregelen	270
18	Het arbeidsongeschiktheidsrecht	273
18.1	Toepasselijke regelingen	273
18.2	Loonbetaling bij ziekte	274
18.3	Vangnetvoorziening	276
18.4	Zwangerschap en bevalling	277
18.5	Arbeidsongeschiktheidsbegrip WIA	278
18.6	Uitkering bij volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid	281
18.7	Uitkering bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid	281
18.8	Aanvullende uitkeringen werknemer	283
18.9	Re-integratiemaatregelen	284
19	De overige sociale verzekeringen	287
19.1	Zorgverzekering	287
19.2	Bijzondere ziektekosten	288
19.3	Ouderdomspensioen	289
19.4	Nabestaandenuitkering	290
19.5	Aanvullende regelingen	292

20	De sociale voorzieningen	295
20.1	Overzicht	295
20.2	Drie cruciale begrippen	295
20.3	Algemene bijstand	297
20.4	Oudere werklozen en gewezen zelfstandigen	299
20.5	Jonggehandicapten	300
20.6	Kunstenaars	301
20.7	Toeslagen	301
20.8	Kinderbijslag	302
20.9	Inschakeling werkzoekenden	304
20.10	Sociale werkvoorziening	304
20.11	Gehandicapten	305
20.12	Bijzondere bijstand	307
	Jurisprudentieregister	309
	Wetsartikelenregister	317
	Trefwoordenregister	325